

Ο Απόστολος Παύλος, ο Κωνσταντίνος Παρθένης και μια μοναδική έκθεση για τα 100 χρόνια της Ι.Μ. Φιλίππων

/ [Παιδεία και Πολιτισμός](#)

Η εκκλησία των Φιλίππων αποτέλεσε μία από τις πρώτες εκκλησίες που ιδρύθηκαν επί ευρωπαϊκού εδάφους από τον ίδιο τον [Απόστολο Παύλο](#), όταν το 50 μ.Χ. βρέθηκε στη φημισμένη αρχαία πόλη που ίδρυσε ο βασιλιάς της Μακεδονίας για να κηρύξει το Ευαγγέλιο και να βαπτίσει την πρώτη Ευρωπαϊά χριστιανή, τη Λυδία.

Η συμπλήρωση ενός αιώνα από την σύσταση της Ιεράς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου (ΙΜΦΝΘ), που ουσιαστικά αποτελεί τη διάδοχο μιας από τις πρώτες χριστιανικές κοινότητες που ιδρύθηκαν στην γηραιά ήπειρο ήταν μια ευκαιρία για αναψηλάφηση του πλούσιου ιστορικού παρελθόντος της και την σύνδεσης με το παρόν.

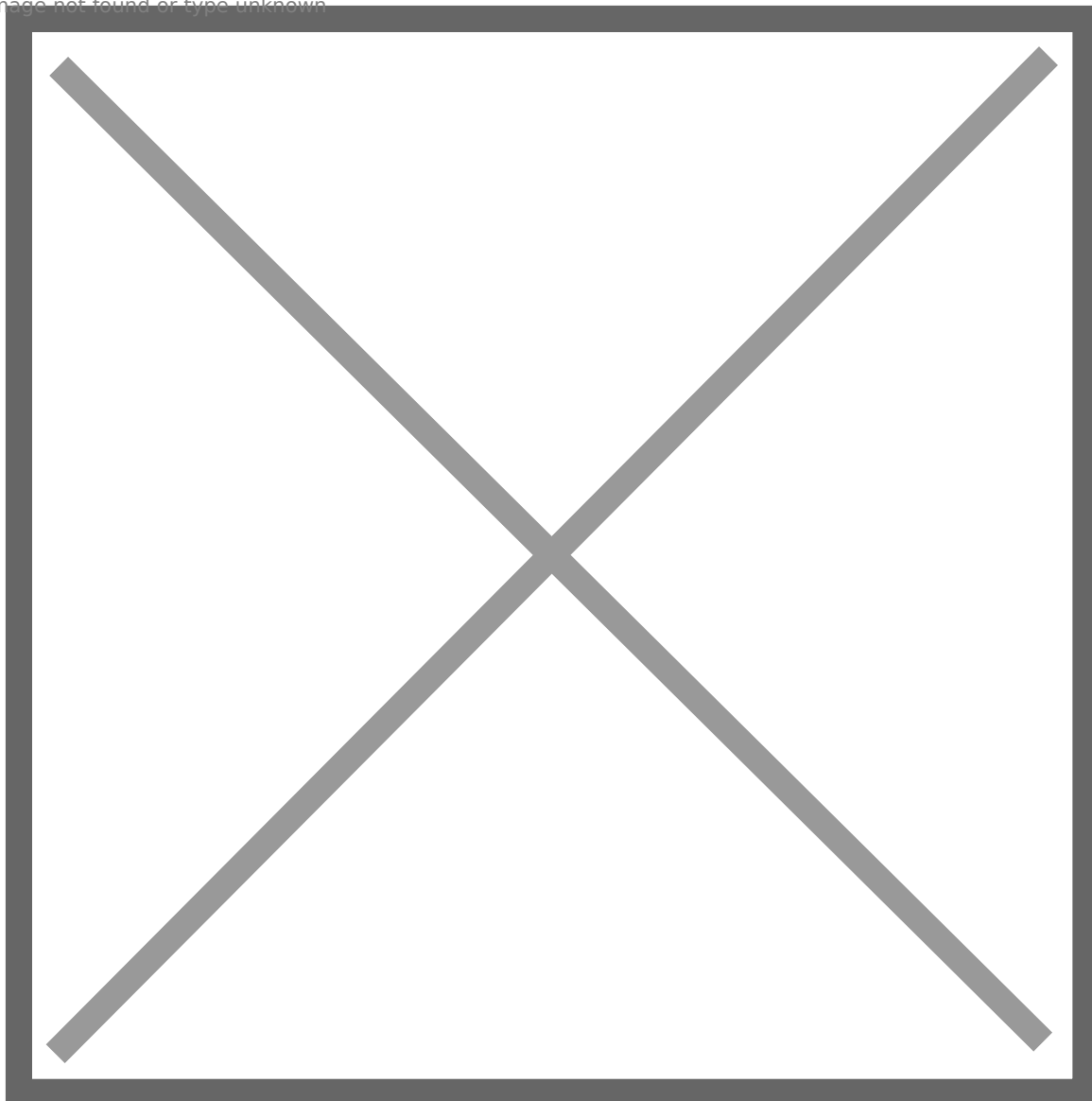
Η Ιερά Μητρόπολη Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου, θέλοντας να γιορτάσει τη συμπλήρωση των 100 χρόνων (σ.σ. συστάθηκε με την έκδοση Πατριαρχικού Τόμου τον Οκτώβριο του 1924, επί αείμνηστου Οικουμενικού Πατριάρχη Γρηγορίου Ζ'), προετοίμασε μια σειρά τιμητικών, πολιτιστικών και λατρευτικών εκδηλώσεων.

Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Καβάλας - Θάσου συμμετέχει σε αυτόν τον εορτασμό με τη διοργάνωση μιας περιοδικής έκθεσης, με τίτλο: «Από την Αποστολική Εκκλησία του Αποστόλου Παύλου στην Ιερά Μητρόπολη Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου», που φιλοξενείται στη νέα πτέρυγα του αρχαιολογικού μουσείου Καβάλας.

Ευρήματα από τον αρχαιολογικό χώρο των Φιλίππων εκτίθενται για πρώτη φορά μαζί με εκκλησιαστικά κειμήλια, θρησκευτικές εικόνες από το κειμηλιαρχείο της ΙΜΦΝΘ, άμφια και προσωπογραφίες των τριών πρώτων επισκόπων που ποίμαναν σε αυτά τα 100 χρόνια την Ιερά Μητρόπολη (Χρυσόστομος 1924-1967, Αλέξανδρος

1965-1974, Προκόπιος 1974-2017).

Image not found or type unknown

Οι άγνωστοι πίνακες του Κ. Παρθένη στην Ιερά Μητρόπολη Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου

Ιδιαίτερη θέση σε αυτή την έκθεση κατέχουν δυο μοναδικοί ζωγραφικοί πίνακες: ο «Ανιστάμενος Χριστός» και «Ιδού ο Άνθρωπος» του μεγάλου Έλληνα Ζωγράφου Κωνσταντίνου Παρθένη (1878-1967), που για πρώτη φορά βγαίνουν από το Επισκοπείο για να παρουσιαστούν στο κοινό.

Οι δυο ζωγραφικοί πίνακες χρονολογούνται στις αρχές του περασμένου αιώνα και σύμφωνα με ιστορικά στοιχεία αποτέλεσαν δώρο του Παρθένη στον τότε μητροπολίτη Δράμας Χρυσόστομο (εκεί υπαγόταν η Μητρόπολις Φιλίππων), που στη συνέχεια μετατέθηκε στη Σμύρνη και βρήκε φριχτό θάνατο στα χέρια των Οθωμανών κατά την καταστροφή της πόλης. Ο Κωνσταντίνος Παρθένης

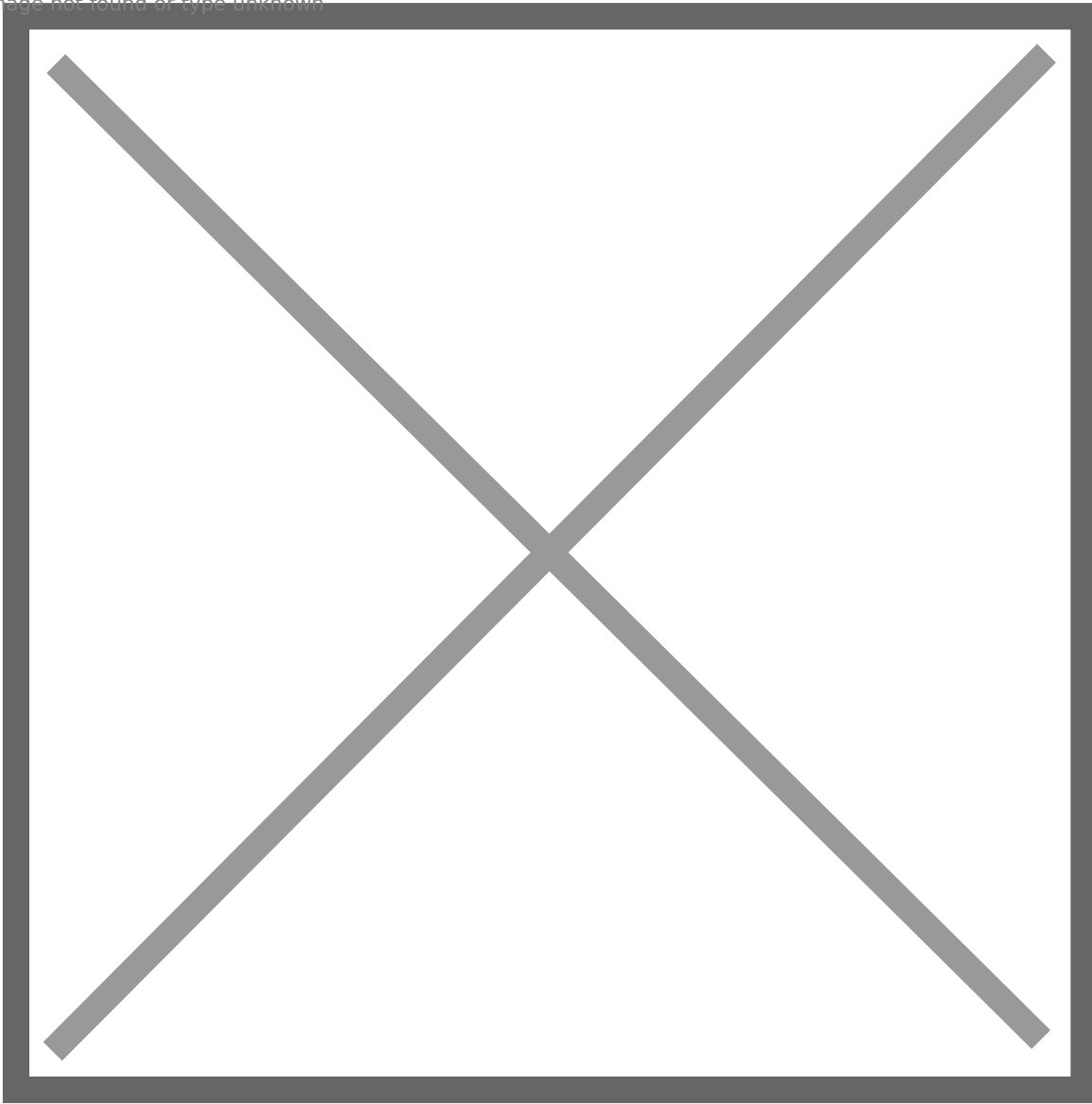
συνδεόταν φιλικά με τον Χρυσόστομο Σμύρνης, στον οποίο δώρισε τους δυο πίνακες. Οι πίνακες αυτοί, στο διάβα των ετών, «συνόδεψαν» τη νεοσύσταστη Μητρόπολη στη νέα της έδρα την πόλη της Καβάλας. Έκτοτε, κοσμούσαν την κεντρική μαρμάρινη σκάλα της μητροπολιτικής κατοικίας.

Επιπλέον, την παρουσία του Κ. Παρθένη στην ανατολική Μακεδονία, τα χρόνια που ακόμα η Καβάλα και η Δράμα βρίσκονταν κάτω από τον οθωμανικό ζυγό, μαρτυράει το εικονογραφικό σύνολο του μεγάλου ζωγράφου που διατηρείται στον Ιερό Ναό Εισοδίων της Θεοτόκου στην Χωριστή Δράμας.

Πρέπει εδώ να τονιστεί ότι ο πρώτος Μητροπολίτης Φιλίππων Χρυσόστομος Χατζησταύρου, μετέπειτα Αρχιεπίσκοπος Αθηνών, ήταν πνευματικό τέκνο του Χρυσοστόμου Σμύρνης, από τον οποίο έλαβε και το όνομά του.

Οι δυο μοναδικής αισθητικής τέχνης πίνακες, ύστερα από 104 ολόκληρα χρόνια, υπέστησαν μεγάλης έκτασης συντήρηση και αποκατάσταση στο εργαστήριο του Γιώργου Μιχαηλίδη, στην Καβάλα, πριν εκτεθούν στην περιοδική έκθεση της Εφορείας Αρχαιοτήτων. Στην ίδια έκθεση εκτίθενται δυο ακόμα πίνακες - εικόνες (ο Ιησούς καθήμενος σε θρόνο ευλογών και η Παναγία που κρατάει αγκαλιά τον μικρό Χριστό) που επίσης αποδίδονται στον Κωνσταντίνο Παρθένη και ανήκουν στην ΙΜΦΝΘ.

Image not found or type unknown

Στους Φιλίππους ο πρώτος χριστιανικός ναός επί ελληνικού εδάφους

«Η καθολική και αποστολική εκκλησία των Φιλίππων, όπως αναφέρεται σε πρωτοχριστιανικές επιτύμβιες επιγραφές», τονίζει μιλώντας στο ΑΠΕ - ΜΠΕ η έφορος αρχαιοτήτων Σταυρούλα Δαδάκη, «ιδρύθηκε αμέσως μετά τη διδασκαλία του Αποστόλου Παύλου στους Φιλίππους, “πρώτη τῆς μερίδος τῆς Μακεδονίας πόλις κολωνία”, όπως περιγράφεται στις Πράξεις των Αποστόλων. Μετά το διάταγμα των Μεδιολάνων, το 313 μ.Χ., οπότε νομιμοποιήθηκε ο Χριστιανισμός ως επιτρεπόμενη θρησκεία, άρχισε η ανοικοδόμηση λατρευτικών ναών. Στους Φιλίππους, υπάρχει ο πρώτος και με ασφάλεια χρονολογούμενος χριστιανικός ναός επί ελλαδικού εδάφους. Τεκμήριο αποτελεί η περίφημη ψηφιδωτή επιγραφή που διακηρύσσει την ίδρυση εκκλησίας προς τιμήν του Αποστόλου Παύλου, στα χρόνια του επισκόπου Πορφυρίου (325-342 μ.Χ.)».

«Τον 5ο και τον 6ο αιώνα μ.Χ.», συνεχίζει η κ. Δαδάκη, «ιδρύθηκαν μεγάλα θρησκευτικά οικοδομήματα, τα οποία με τη θέση και όψη τους άλλαξαν τον πολεοδομικό ιστό και την εικόνα της πόλης των Φιλίππων. Οι ναοί διακοσμήθηκαν με περίτεχνα αρχιτεκτονικά γλυπτά, μερικά από τα οποία απηχούν την τέχνη της Βασιλεύουσας. Στην περιοδική αυτή έκθεση εκτίθενται θραύσματα από κιονόκρανα κοσμημένα με κεφαλές κριαριών και αετούς καθώς και τμήματα θωρακίων που προέρχονται από τις παλαιοχριστιανικές εκκλησίες των Φιλίππων».

Σημαντικοί και αδιάψευστοι μάρτυρες της εξάπλωσης της νέας θρησκείας στους Φιλίππους αποτελούν οι επιτύμβιες επιγραφές, μερικές από τις οποίες εκτίθενται στην περιοδική έκθεση του αρχαιολογικού μουσείου. Η αναγραφή ονομάτων, επαγγελμάτων και αξιωμάτων επιτρέπει στους επισκέπτες της έκθεσης να ιχνηλατήσουν την εξάπλωση του χριστιανισμού σε ολόκληρο το φάσμα της κοινωνικής διαστρωμάτωσης της φημισμένης αρχαίας πόλης.

Ως επισκοπή, οι Φίλιπποι και η γύρω περιοχή υπάγονταν αρχικά στην Μητρόπολη Θεσσαλονίκης. Στα χρόνια του αυτοκράτορα Λέοντα Στ' Σοφού (886 μ.Χ.- 912 μ.Χ.) ανυψώθηκαν σε μητρόπολη, θέση που διατήρησε μέχρι τη διάλυση της βυζαντινής αυτοκρατορίας. Στους επόμενους αιώνες, η Μητρόπολη Φιλίππων άλλοτε συρρικνώθηκε και άλλοτε συνενώθηκε με όμορες μητροπόλεις, διατηρώντας όμως πάντα την αποστολική της ονομασία. Το 1924 ιδρύθηκε η Μητρόπολη Καβάλας - Νέστου, η οποία λίγα χρόνια αργότερα, το 1930, επανέκτησε το αποστολικό της όνομα «Φιλίππων και Νεαπόλεως». Το 1954 προστέθηκε στο τίτλο και η Θάσος, αποκαθιστώντας έτσι την αποστολική εκκλησιαστική τάξη της περιοχής.

(Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ)